

Lp Kristina Kallas
Haridus- ja Teadusministeerium

Teie: 10.12.2024 nr HTM/24-1271/-1K

Meie: 14.01.2025 nr 1-7/280-4

Keeleseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu kooskõlastamine

Austatud haridus- ja teadusminister

Täname, et esitasite kooskõlastamiseks keeleseaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu). Eelnõule eelnevalt esitasite kooskõlastamiseks ka väljatöötamiskavatsuse (edaspidi VTK), mille kohta Siseministeeriumil olid mõned ettepanekud, millega eelnõu koostamisel arvestada. Oleme võrrelnud VTK-s toodud esitatud eelnõuga ning meil ei ole üheselt selge, miks eelnõus on osaliselt tähelepanekutega arvestatud ja miks on just selline valik tehtud. Seega kooskõlastame esitatud eelnõu märkustega, mille toome allpool.

1. Eelnõu § 1 p 14, millega muudetakse keeleseaduse (edaspidi KeeleS) § 23 lg 5. Varasemalt olete välja toonud, et kehtiva regulatsiooni probleemiks on muu hulgas see, et välismaalaste seaduse (edaspidi VMS) § 179 lõike 3 kohaselt välismaalane, kes taotleb tähtajalist elamisloa töötamiseks ja kes on enne Eestis elanud töötamiseks antud tähtajalise elamisloa alusel vähemalt viis aastat, peab oskama eesti keelt vähemalt A2-tasemel. Nimetatud sätte tüüginedes leiavad töötajad, et välismaalasele, kes on töötanud Eestis alla viie aasta, ei kohaldu KeeleS-i nõuded, sest VMS on KeeleS-i suhtes eriseadus. Eelnõuga kavandatav regulatsioon sellele probleemile lahendust ei paku, sest ka eelnõu kohaselt viidatakse kõikidele eesti keele oskuse nõuetele, sh VMS-is sätestatud nõuetele. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku täiendada KeeleS § 23 lõike 5 sissejuhatava lauseosa esimest poolt, et tuleks selgelt välja, millised grupid on erandid, kellele eesti keele oskuse ja kasutamise nõuded ei kohaldu.

Palume sõnastada sissejuhatava lauseosa esimene pool järgmiselt:

„(5) Käesoleva paragrahvi lõike 4¹ alusel kehtestatud eesti keele oskuse ja kasutamise nõudeid ei kohaldata välismaalasele,“

2. Eelnõu § 1 p 16, millega täiendatakse KeeleS § 24 lõikega 4¹. Arvestades isikut tõendavate dokumentide seaduses (edaspidi ITDS) kui valdkonna eriseaduses sätestatud on oluline eristada ka KeeleS-is termineid „isiku tuvastamine“ ja „isikusamasuse kontrollimine“.

Teeme ettepaneku sõnastada KeeleS § 24 lõike 4¹ teine lause järgmiselt: *„Kui isikusamasuse kontrollimine automaatse biomeetrilise isikutuvastuse süsteemi andmekogusse kantud isiku tuvastamise andmete alusel ei ole võimalik, kontrollib Haridus- ja Noorteamet tasemeeksami sooritaja isikusamasuse isikut tõendavate dokumentide seaduses sätestatud kehtiva isikut tõendava dokumendi alusel.“*

Lisaks eelnõule tuleks üle vaadata terminite „isiku tuvastamine“ ja „isikusamasuse kontrollimine“ kasutamine eelnõu seletuskirjas. Parema õigusselguse tagamiseks palume seletuskirjas avada,

kuidas toimub praktikas eksamil osalejate isikusamasuse kontrollimine praegu ja kuidas see hakkab toimuma edaspidi.

Märgime ka, et ITDS-i § 2 lõikes 1 on sätestatud, mis on isikut tõendav dokument ning lõikes 1 on toodud loetelu, milliseid dokumente selle seaduse alusel välja antakse. Seega võib isikut tõendav dokument olla ka muu dokument, kui ITDS-i alusel välja antud. Palume täpsustada eelnõus, millist isikut tõendavat dokumenti isikusamasuse kontrollimiseks võib esitada.

KeeleS § 24 lõike 4¹ jõustumise osas palume seletuskirja lisada täiendav selgitus, et Politsei- ja Piirivalveameti ja Haridus- ja Noorteameti andmekogude vahel andmevahetuse loomine on töös ja andmevahetus rakendub arendustööde valmimisel.

3. Eelnõu § 1 p 16, 17 ja § 2 kasutatakse sõna sooritama või sooritaja. Palume kaaluda, kas kohasem võiks olla „osalemine“ või „osaleja“. Sõna „sooritama“ tähendab pigem seda, kui midagi on ära tehtud või korda saadetud.

4. Palume eelnõu seletuskirjas välja tuua, miks ei võimaldata riigilõivust vabastada või seda vähendada näiteks isiku majanduslikust olukorrast lähtuvalt või riigiasutuse või kohaliku omavalitsuse üksuse organi põhjendatud taotluse alusel. Samuti palume hinnata, kas õigusselguse huvides oleks mõistlik sätestada riigilõivuseaduses ka grupid, kes on riigilõivu tasumisest vabastatud.

5. Palume seletuskirjas asendada sõnad „alalise elaniku elamisluba“ sõnadega „pikaajalise elaniku elamisluba“, et sõnastus ühtiks kehtiva VMS-iga.

6. Eelnõus ei ole kajastatud teise emakeele ja teise rahvuse ning murdekeelte küsimust, kuigi selle eelnõu aluseks olevas VTK-s olid need teemad lahendamist vajava probleemina välja toodud. Kui riigis kavatakse koguda teise emakeele, murdekeele ja teise rahvuse andmeid, on vaja tuua ka andmete kogumise eesmärk, põhimõtted ja rahastamismudel. Seni on olnud teadmine, et eelnimetatud andmete kogumiseks on vaja muuta ka KeeleS-i. Käesolevas eelnõus ei ole seda teemat puudutatud, kuigi Siseministeerium esitas VTK kooskõlastamise käigus ka selle teema kohta omapoolsed märkused ja tähelepanekud. Seetõttu soovime täpsustada, kas nimetatud andmete kogumise soov ja vajadus on alles. Jaatava vastuse korral on see eelnõu sobiv vastavate muudatuste tegemiseks.

7. Seletuskirjas palume selgitada, milline on edasine plaan nende teemadega, mis VTK-s olid tõstatatud, kuid siinses eelnõus muudatusi kavandatud ei ole (nt eelmises punktis nimetatud murdekeelega seonduv).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Kertu Nurmsalu 6125084
kertu.nurmsalu@siseministeerium.ee